

Tatjana N. Đurović*

Univerzitet u Beogradu, Ekonomski fakultet

**BILJANA RADIĆ BOJANIĆ (UR.): VIRTUELNA INTERAKCIJA I KOLABORACIJA
U NASTAVI ENGLESKOG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI: TEMATSKI ZBORNİK
RADOVA, FILOZOFSKI FAKULTET, NOVI SAD, 2012, STR. 97.**

UDC 371.3::811.111]:004.7/.8(082)(049.3)
Prikaz

Društvo u kome danas živimo je informaciono društvo budući da se njegov kulturološko-civilizacijski stadijum razvoja zasniva na kompjuterskim informatičkim tehnologijama. Savremene informacione i komunikacione tehnologije ne samo da se primenjuju u najrazličitijim oblastima ljudskog života, već se njihova upotreba i uloga u cilju iznalaženja što kvalitativnijih rešenja neprestano produbljuje. Zbornik radova *Virtuelna interakcija i kolaboracija u nastavi engleskog jezika i književnosti* urednice Biljane Radić Bojanić istražuje oblast učenja i nastave stranog jezika i književnosti iz jedne sasvim drugačije dimenzije prostora i vremena u odnosu na tradicionalne forme. Naime, autorke tekstova u zborniku teorijski i nadasve praktično pokazuju kako se koncepcija klasične učionice nezadrživo dopunjuje koncepcijom učionice u virtuelnom, sajber prostoru, bilo asinhrono bilo u realnom vremenu, iznova naglašavajući da najnovija tehnološka dostignuća nisu i ne mogu biti zamena za postojeće postulate na kojima se temelji nastava stranog (engleskog) jezika i književnosti, poput neposredne interakcije i saradnje nastavnika i studenta, već da sprega tradicionalnih i modernih vidova učenja i nastave ima za ishod poboljšanje i unapređenje kvaliteta svih segmenata procesa nastave. Stoga zbornik *Virtuelna interakcija i kolaboracija u nastavi engleskog jezika i književnosti* otklanja svaku dilemu u pogledu toga da li u učenju i nastavi stranog jezika i književnosti uključiti upotrebu interneta ili ne, i ide mnogo dalje – u zavisnosti od specifičnih ciljeva nastave, odnosno, od segmenata učenja, u ovom slučaju, engleskog jezika i književnosti (gramatika, vokabular, izgovor, veštine čitanja, pisanja, itd.), preporučuje iz mnoštva programa, alatki, aplikacija, one koji su svojom praktičnom potvrdom značajno obogatili interakciju i kolaboraciju učesnika u nastavi.

U tekstu „Virtuelna kolaboracija u nastavi engleskog jezika: *TeachingEnglish.org.uk* i *Skype in the Classroom*“ Jagoda Topalov i Viktorija Krombholc prikazuju dva oblika virtuelne kolaboracije, od kojih je sajt

* Univerzitet u Beogradu, Ekonomski fakultet, Kamenička 6, Beograd; e-mail: djurovic@ekof.bg.ac.rs

TeachingEnglish.org.uk namenjen saradnji i razmeni iskustava među nastavnicima, dok društvena mreža *Skype in the Classroom* unosi i dodatni aspekt kolaboracije nastavnika i učenika. Detaljno opisujući tehničke karakteristike oba vida kolaboracije u digitalizovanom prostoru i sagledavajući mogućnosti njihove primene u našim uslovima, autorke teksta posebno naglašavaju kulturološki značaj ovakvog oblika komunikacije na relaciji nastavnik-nastavnik ili nastavnik-student, koji proizlazi iz globalnog povezivanja svih učesnika u nastavi uz poštovanje svih različitosti koje u taj proces nezaobilazno unose. Aspektom virtuelne kolaboracije prvenstveno među samim studentima bavi se Biljana Radić Bojanić u prilogu pod naslovom „Virtuelna kolaboracija među studentima“, koja u tu svrhu predstavlja onlajn platformu *Writeboard* za rad na tekstu. Pored nesumnjivih prednosti u pogledu toga da se tekstu može pristupiti sa različitih kompjutera, da se svaka promena na tekstu ne samo vizuelno uočava, već i hronološki evidentira, da se odvija asinhrono, i tome slično, autorka ističe pedagoški aspekt pomenute platforme u smislu osposobljavanja studenata za timski rad, ispoljavanja osobina poput kreativnosti, tolerancije, kao i razvijanje kognitivnih procesa selekcije, analize i sinteze, što često u okruženju tradicionalne učionice ili ne dolazi do izražaja ili se nedovoljno podstiče. Kontinuirano povećanje i poboljšanje kvaliteta komunikacije između nastavnika i studenata na svim nivoima, Vesna Lazović („Blog kao moderna oglasna tabla u nastavi engleskog jezika“) praktično ilustruje na primeru bloga kao savremenog sredstva za prenošenje informacija na Odseku za anglistiku Filozofskog fakulteta u Novom Sadu. Iako je uloga nastavnika u kreiranju i osmišljavanju bloga nesporna, autorka premešta fokus na studente, empirijski dokazujući koliko se blog pokazao kao izvanredan komplement tradicionalnoj nastavi u pogledu ne samo obaveštenosti studenata, već prevashodno u unapređenju komunikacije i podizanju motivacije i drugih afektivnih činilaca učenja engleskog jezika. O inovativnosti nastave engleskog jezika putem multimedijalnih sadržaja govori i tekst Jasmine Đorđević „Nastava engleskog jezika danas: digitalizovani prostor ili sajber-učionica“, koristeći primer kreiranja virtuelnih učionica uz pomoć radnog prostora *PBworks*. Pokušaj da se deo klasičnog nastavnog procesa potpuno izmesti u digitalizovani sajber prostor, iako sproveden na malom uzorku, pokazao je svoje prednosti na više nivoa, između ostalih, na organizacionom, u pogledu blagovremenosti informisanja, tehničkim uštedama, i slično, ali nadasve pedagoškom, u smislu lakšeg savladavanja gradiva, podsticanja samostalnosti i autonomije studenata, i unapređenja sveopšteg aktivnog i interaktivnog učešća u (virtuelnoj) nastavi. Tekst Nadežde Silaški „Mudl kao platforma za učenje engleskog

jezika struke" o primeni još jednog tehnološkog alata za učenje jezika zaokružuje priloge koji se bave virtuelnom interakcijom i kolaboracijom u nastavi jezika. Obrazlažući teorijsku osnovu platforme za učenje jezika *Moodle*, autorka argumentovano predstavlja mnogobrojne aplikacije pomenutog programa koje, u ovom slučaju, nadopunjuju nastavu engleskog jezika struke na Ekonomskom fakultetu u Beogradu. Sagledavanje dosad ostvarenih rezultata govori u prilog platforme *Moodle*, sa aspekta kvaliteta interakcije nastavnika i studenata, interakcije između samih studenata, unapređenja motivacije i samostalnosti studenata, itd, pogotovo imajući u vidu da se radi o visokoškolskoj ustanovi gde broj studenata u grupama za nastavu engleskog jezika višestruko prevazilazi uobičajene standarde.

Tematski zbornik *Virtuelna interakcija i kolaboracija u nastavi engleskog jezika i književnosti* zaokružuje rad Vladislave Gordić Petković „Neke pretpostavke za uvođenje interneta u nastavu književnosti: resursi i diskursi" o višeslojnim relacijama interneta i književnosti. Autorka obrađuje različita pitanja od zastupljenosti interneta kao teme u srpskoj književnosti, preko upotrebe savremenih tehnologija i implikacija koje imaju na čitanje, pisanje i tumačenje književnosti, do prednosti i nedostataka elektronskog štiva, itd. Termini poput *veboforija*, *vebofilija* i *vebofobija* dovoljno ilustruju da odnos između tradicionalnih i modernih, digitalizovanih formi književnosti, klasičnog teksta i hiperteksta, i dalje nije ujednačen.

Iako tekstovi u zborniku *Virtuelna interakcija i kolaboracija u nastavi engleskog jezika i književnosti* barataju pojmovima iz najsavremenijih informacionih i komunikacionih tehnologija, napisani su jasnim stilom, na pregledan, sistematičan i prvenstveno ilustrativan način. Ne gubeći nijednog trenutka iz vida činjenicu da su osnovna načela nastave stranog jezika i književnosti komunikativnost, interaktivnost i kolaboracija, bilo da se sâm nastavni proces odvija u fizičkom okruženju učionice ili u virtuelnom, autorke tekstova na naučno objektivna način sagledavaju prednosti i nedostatke upotrebe kompjuterskih tehnologija u učenju i nastavi engleskog jezika i književnosti, istovremeno argumentovano se zalažući za jednu savremenu koncepciju nastave, koja bi, čak i u našoj sredini koja je i dalje nedovoljno tehnički opremljena i opismenjena, uspela da isprati moderna tehnološka dostignuća. Upotpunjujući teorijske aspekte sa praktičnim rešenjima, autorke priloga nedvosmisleno pokazuju da spoj klasičnog i multimedijalnog oblika učenja i nastave stranog jezika i književnosti, još više pojačava višeslojnu interakciju i saradnju nastavnika, studenata i šire društvene zajednice, a budući da je internet po prirodi globalan, nov, hibridni oblik nastave primarno doprinosi uvažavanju različitosti među

ljudima, između ostalog, u pogledu motivacije, kognitivnih stilova, kreativnosti, itd. Nastava uopšte sagledava se kao kontinuirani proces osavremenjivanja i traganja za što kvalitetnijom interakcijom i saradnjom nastavnika i studenata.

Izazovnost teme i način na koji je prezentovana u svim tekstovima zbornika *Virtuelna interakcija i kolaboracija u nastavi engleskog jezika i književnosti* urednice Biljane Radić Bojanić bez sumnje će privući široku čitalačku publiku, ne samo onu iz naučnog i stručnog okruženja, već i onu koja može da prepozna i ceni vrsnu stručnu literaturu, uz uverenje da će otvoriti vrata novim, sličnim istraživanjima u oblasti metodologije nastave stranog jezika i književnosti.